Мәктәп туры

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӘРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА БИРЕМНӘРЕ
(2024-2025 нче уку елы)
10 нчы сыйныф

Үткәрү вакыты – 150 минут
Максималь балл – 60

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Җөмләдәге ТСТ (тартык+сузык+тартык) иҗек калыбының санын билгеләгез. **(2 балл)**

Дөньяда иң кызганыч – эшкә ялкау кеше. (Мәкаль)

а) 4
ә) 5
б) 6
в) 8

2. Шигъри юллардагы омонимнарның төрен билгеләгез. **(2 балл)**

Малай йөгерә
Өенә табан,
Ялтырый табан. (Н.Гайсин)

а) саф лексик
ә) омоформалар
б) омофоннар
в) омографлар

3. Парлы сүзне билгеләгез. **(2 балл)**

а) таш(бака)
ә) бака(яфрагы)
б) ипи(тоз)
в) мүк(җиләге)

4. Җөмләдәге тартым белән төрләнгән исемнәрнең санын билгеләгез. **(2 балл)**

Һәр эшнең дә җае бар, ботканың да мае бар. (Мәкаль).

а) 2
ә) 3
б) 4
в) 1

5. Раслауны белдерә торган кисәкчәне билгеләгез. **(2 балл)**

а) -мени

ә) дөм
б) кына
в) ич

6. Җөмләнең иясен билгеләгез. **(2 балл)**

Ялкауның кулы куеныннан чыкмас. (Мәкаль).
а) ялкауның
ә) кулы
б) куеныннан
в) чыкмас

7. Җөмләдәге калын хәрефләр белән бирелгән сүзнең нинди җөмлә кисәге икәнлеген билгеләгез. **(2 балл)**

Бүгенге *эшне иртәгә калдырма.* (Мәкаль).
а) вакыт хәле
ә) урын хәле
б) аергыч
в) тәмамлык

8. Җөмләдәге иярчен компонентның мәгънә ягыннан төрен билгеләгез. **(2 балл)**

Кем башлаган, шул бетерергә тиеш. (Мәкаль).
а) иярчен ия җөмлә
ә) иярчен хәбәр җөмлә
б) иярчен тәмамлык җөмлә
в) иярчен аергыч җөмлә

II. Теоретик бирем.

Төшеп калган сүзләрне языгыз. **(5 балл)**

Сөйләмнең иң кечкенә әйтелү берәмлеге – ________________ . Сүздәге авазларны ишетелгәнчә язу ______________ принцип дип атала. Язылышлары төрле, әйтелешләре бертөрле булган сүзләр __________________________ дип атала. ____________________ санының саналмышы булмый. Мөнәсәбәтле сүз һәрвакыт ____________җөмләдә килә.

III. Гамәли-иҗади бирем.

1. Текстны татар теленә тәрҗемә итеп языгыз. **(10 балл)**

В ягодах калины содержится много полезных веществ. Цветущий куст удивляет своей красотой и целебными свойствами. Наши предки пользовались плодами калины. Из зрелых ягод они варили компоты и делали чай. Хозяйки готовили из калины пастилу, пекли пироги.

2. Мәкальне укыгыз, биремнәрне башкарыгыз.

Җиреннән аерылган җиде ел елар, иленнән аерылган үлгәнче елар. (Мәкаль)

2.1. Басымы соңгы иҗеккә төшмәгән сүзне языгыз. **(1 балл)**

2.2. Яңгыраулыкта охшашлану күзәтелгән сүзләрне языгыз. **(2 балл)**

2.3. Борын ассимиляциясе күзәтелгән сүзләрне языгыз. **(2 балл)**

2.4. *Елар* фигыленең заманын, зат-сан белән төрләнешен языгыз. **(3 балл)**

2.5. Җөмләнең баш кисәкләрен, компонент чикләрен билгеләгез; җөмләнең билгеләмәсен языгыз. **(5 балл)**

3. Сез мәкальне ничек аңлыйсыз? Шул хакта 10 җөмлә языгыз. **(16 балл)**